

Kandidatnummer: 5161

BBABAC 5 - Bacheloroppgave med forskningsmetode

Emosjonelt misbruk i barndom og intim partnervold senere i livet

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

Stavanger 15.05 2022

Kandidatnummer: 5161

Antall ord: 12059

Forord

For å belyse temaet emosjonelt misbruk, ønsker jeg å gjenfortelle en case som anses som relevant for tema og problemstilling. En 36 år gamle kvinne gir oss et innblikk i hennes erfaringer med å vokse opp med emosjonelt misbruk.

Fra utsiden hadde hun alt: De nyeste klærne, lekene, og to foreldre som støttet og elsket henne. Innenfor husets vegger var det ikke slik. Hun beskriver moren sin som et mareritt som mentalt, verbalt og emosjonelt misbrukte henne i mange år (Van Ness, s.1). Moren skilte henne fra venner og fikk henne til å miste tillit til andre mennesker. De nedlatende bemerkningene begynte. «Dum», «skuffelse» og «fiasko» er bare noen eksempler på kommentarer fra moren. Å vokse opp med emosjonelt misbruk, førte til en følelse av frykt i sitt eget hjem, dårlig selvtillit, depresjon og ensomhet (Van Ness, s.1).

Innholdsfortegnelse

Forord	2
1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	5
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Begrepsavklaringer	6
1.3.1 Fysisk misbruk	6
1.3.2 Seksuell misbruk	6
1.3.3 Emosjonelt misbruk	6
1.3.4 Intim partnervold (IPV)	6
1.3.5 Voldssyklusen	7
1.4 Formål med oppgaven	7
2.0 Faglig kunnskap	8
2.1 Hva er emosjonelt misbruk?	8
2.2 Hvordan foregår emosjonelt misbruk i praksis?	8
2.3 Konsekvenser av å vokse opp med emosjonelt misbruk	9
2.4 Barnets utvikling og emosjonelt misbruk	10
2.5 Sosial læring og økt sjanse for å gjenta tidligere læring senere i livet	12
3.0 Metode	14
3.1 Valg av metode	14
3.2 Litteraturstudie som metode	15
3.3 Datainnsamling	15
3.3.1 Inklusjons og eksklusjonskriterier	16
3.4 Analyse	17
3.5 Studiens troverdighet	19
4.0 Funn fra forskningsartiklene	20
4.1 Presentasjon av funn	20
5.0 Drøfting av funn	24
5.1 Å vokse opp med emosjonelt misbruk	24
5.1.1 Normalisering av emosjonelt misbruk	24
5.1.2 Resiliens og emosjonelt misbruk	25
5.1.3 Barnets alder og emosjonelt misbruk	26
5.1.4 Hvorfor finnes det lite forskning på sammenhengen mellom å vokse opp med emosjonelt misbruk og intim partnervold?	27

5.2 Å vokse opp med emosjonelt misbruk – øker det sjansen for å bli utsatt for intim partnervold senere i livet?.....	28
5.3 Å vokse opp med emosjonelt misbruk – øker det sjansen for å begå intim partnervold senere i livet?	29
5.4 Barnevernet og emosjonelt misbruk i familier	30
5.4.1 Hva må en være observant på i fremtidig arbeid som barnevernspedagog?	31
6.0 Avslutning	33
7.0 Litteraturliste	36

1.0 Innledning

Casen som nevnt i forordet er relevant for å bygge en forståelse for hvordan emosjonelt misbruk kan foregå i en familie. Den illustrerer hvordan alt kan se fint ut på utsiden, men på innsiden er realiteten en annen. Eksemplet gir oss også et innblikk i hvordan kvinnen som var utsatt for det som barn, ble påvirket av det senere.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Min interesse for temaet kom da jeg leste en artikkel om at barn som har vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndommen, ofte tar dette med seg videre i til senere partnerskap. De tar det med seg ved at de enten begår emosjonelt misbruk overfor partneren sin, eller lar seg utsettes for emosjonelt misbruk av partneren sin. Dette fikk meg til å tenke over hvor langsiktige konsekvenser emosjonelt misbruk i barndommen kan føre til, og hvordan emosjonelt misbruk kan følge familier i generasjoner. I studiet barnevern har vi hatt faget psykologi, hvor vi tidligere har vært inne på temaene vold og misbruk, og konsekvenser av dette. Jeg merket fort at disse temaene interesserte og fenget meg. Allikevel har det ikke vært så mye fokus på akkurat emosjonelt misbruk. Derfor anså jeg dette som en mulighet til å fordype meg i dette temaet. Dermed endte jeg opp med emosjonelt misbruk som tema for min bacheloroppgave.

Ofte forbindes misbruk med det en fysisk kan se. Emosjonelt misbruk kan være vanskeligere å oppdage, fordi det foregår mer i det skjulte. Emosjonelt misbruk er like alvorlig og skadelig over tid (Lundgård, 2019, s. 1). En leser ofte om fysisk og seksuelt misbruk i media, men ikke like mye om emosjonelt misbruk. Det kan skyldes at emosjonelt misbruk kan være vanskeligere å oppdage (Lundgård, 2019, s.1). Dette var en av grunnene til at jeg valgte dette tema, for dermed å lære mer om, og å sette mer søkelys på emosjonelt misbruk.

Yrket som barnevernspedagog handler om å jobbe forebyggende med barn og familier. For å jobbe forebyggende på dette området, er det viktig å ha nok kunnskap om emosjonelt misbruk og dets konsekvenser, både når det foregår og i fremtiden. Dermed vil en kunne utføre best mulig hjelp og jobbe forebyggende med barnet, men også hele familien.

1.2 Presentasjon av problemstilling

I denne oppgaven skal det undersøkes om det har en sammenheng å vokse opp med emosjonelt misbruk og senere bli utsatt for eller begå intim partnervold. Det finnes mange andre konsekvenser av emosjonelt misbruk enn intim partnervold, men avgrensninger i oppgaven er gjort slik at problemstilling kun omhandler emosjonelt misbruk i barndom og intim partnervold senere i livet. Problemstillingen er relevant for fremtidig yrke som barnevernspedagog. Den vil

kunne gi et svar på om en av de antatte langsiktige konsekvensene av å vokse opp med emosjonelt misbruk, stemmer. Problemstillingen vil finne svar på om det å vokse opp med emosjonelt misbruk, øker sjansen for intim partnervold senere i livet.

Min problemstilling blir derfor: Å vokse opp med emosjonelt misbruk: Øker det sjansen for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere i livet?

1.3 Begrepsavklaringer

Begrepsavklaringen vil definere noen sentrale begrep som er mye brukt og som er nødvendig for å forstå innholdet i oppgaven.

1.3.1 Fysisk misbruk

Fysisk misbruk blir definert som enhver ikke-tilfeldig fysisk skade på barnet. Dette inkluderer blant annet å slå, sparke eller bite barnet, eller andre handlinger som fører til fysisk skade (Tracy, N., 2021).

1.3.2 Seksuell misbruk

Seksuell misbruk er seksuelle handlinger mot offerets vilje. Dette innebærer handlinger som blir utført der offeret ikke gir, eller er i stand til å gi samtykke (Bufdir, 2018).

1.3.3 Emosjonelt misbruk

Emosjonelt misbruk kan være negative eller fiendtlige holdninger eller handlinger uten bruk av fysisk makt mot barnet (Bufdir, 2018). Dette kan gi barnet en følelse av frykt, skyld, skam, mindreverd eller en følelse av å ikke være ønsket eller elsket (Bufdir, 2018). Litteraturen bruker ulike uttrykk for emosjonelt misbruk. Psykologisk misbruk blir brukt i artikkel 4 til LoCascio et al., (2021). Emosjonell mishandling blir brukt i artikkel 1 til Richards et. al., (2017). Følelsesmessige overgrep blir brukt i artikkel 2 til Herrenkohl & Jung (2016). I denne oppgaven vil kun begrepet emosjonelt misbruk bli brukt.

1.3.4 Intim partnervold (IPV)

«En intim partner er en person man har et nært og personlig forhold til preget av følelsesmessig tilknytning, regelmessig kontakt og fysisk/seksuell kontakt» (Breiding 2015, sitert i Ørke et.al, 2022, s.NP1989). Intim partnervold er misbruk mellom ektefeller, partnere, samboer eller kjæreste. Det kan utspilles både fysisk, emosjonelt, seksuelt eller materielt (Bufdir, 2020).

1.3.5 Voldssyklusen

Voldssyklusen tar utgangspunkt i at barn som har opplevd misbruk i oppveksten, har større sannsynlighet for å ta med seg misbruk i sine fremtidige relasjoner. De tar det med videre ved å begå misbruk mot sin partner, eller lar partneren utøve misbruk overfor en selv. Dette kan forklares ved at de forbinder det med kjærlighet og tilhørighet, fordi det er sånn de selv har opplevd det i oppveksten (Richards et.al., 2017, s.241).

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er å belyse temaet emosjonelt misbruk. Jeg vil finne ut om det har en sammenheng å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk i oppveksten og senere ha økt risiko for å bli utsatt for eller begå intim partnervold. Jeg ønsker å finne ut hvordan man som barnevernspedagog kan jobbe forebyggende for å begrense sjansen for at barn og unge utsatt for emosjonelt misbruk i oppveksten, tar det med videre til et partnerskap, enten som utøver eller offer.

Temaet er relevant for fremtidig arbeid som barnevernspedagog som jobber med familier som en helhet. Barnevernloven bygger på noen grunnleggende prinsipp, inkludert det biologiske prinsipp (Barnevernloven, 1992, §1-1). Ifølge det biologiske prinsipp legges det vekt på at barn hovedsakelig skal vokse opp med sine foreldre, og om det ikke er mulig, skal de ha kontakt med dem (NOU 2012: 5, s.41). Prinsippet går ut på at hjelpen først og fremst skal utføres i hjemmet uten å skille barna fra foreldre. Dersom dette ikke er mulig, skal barnet og foreldre ha rett til samvær med hverandre, og hovedregelen er at tilbakeføring skal skje når foreldrene kan gi forsvarlig omsorg (NOU 2012: 5, s.41). Dermed er temaet relevant for barnevernspedagoger som jobber med familien som en helhet.

2.0 Faglig kunnskap

I denne delen vil oppgaven først forklare hva emosjonelt misbruk er, hvordan det foregår i praksis, og konsekvenser av å vokse opp med emosjonelt misbruk. Deretter skal to teorier, Eriksons utviklingsteori og Banduras sosiale læringsteori, presenteres for å belyse tema og problemstilling.

2.1 Hva er emosjonelt misbruk?

For ofre av emosjonelt misbruk, inkluderer dette følelser av fornedrelse og ydmykelse, frykt og redsel (Loring & Beaudoin, 2008, s.4). Emosjonelt misbruk blir ansett som den mest smertefulle typen overgrep, og blir beskrevet som å bryte ned den menneskelige ånd (Fortune (1991) sitert i Loring & Beaudoin 2008, s.4) Emosjonelt misbruk bryter ned selvet til offeret ved å angripe personlighet, kommunikasjonsstil, presentasjoner, verdier og drømmer (Loring, 1994, sitert i Loring & Beaudoin, 2008, s. 4).

I følge Loring er emosjonelt misbruk en prosess som er så omfattende og forferdelig at den fører til følelsesmessig skade og ødeleggelse (Loring, 1997, s.15). Tilhørighet er en prosess der skade kan skje. Det er tre tilhørighetsområder som kan bli skadet ved emosjonelt misbruk. Det er forholdet mellom utøver og offer, offer og samfunnet og offeret og dets tanker om seg selv, identiteten sin og personlige kvaliteter (Loring, 1997, s.15).

Emosjonelt misbruk handler om en dobbel form for kommunikasjon. Dobbelt form for kommunikasjon kan belyses ved dette eksemplet: Se for deg at en forelder stadig forteller deg hvor glad hun/han er i deg og hvor viktig du er. Men handlingene derimot, viser noe helt annet. Barnet får erklæringer om kjærlighet i ord, men handlingene viser det motsatte. Dette kan føre til forvirring og usikkerhet hos barnet.

2.2 Hvordan foregår emosjonelt misbruk i praksis?

Ifølge Loring (1997) kan emosjonelt misbruk være både åpenlyst og skjult. Når en person kaller en annen dum, gal, utilstrekkelig flere ganger, er det mulig å observere og oppdage denne formen for emosjonelt misbruk. Emosjonelt misbruk kan også foregå mer i det skjulte, og vil da være vanskeligere å oppdage (Loring, 1997, s.3). Eksempler på dette kan være foreldre som stiller spørsmål ved barnets evner og ferdigheter på en slik måte at barnet selv begynner å tvile på sine muligheter til å lykkes videre i livet, og oppnå mål og drømmer. Et annet eksempel kan være foreldre som hele tiden avbryter barnet, og gir det en følelse av at dens følelser og ideer ikke er viktige (Loring, 1997, s.3). Åpenlyst emosjonelt misbruk kan være blant annet trusler, roping, negative kallenavn og kritikk av barnets verdi. Skjult emosjonelt misbruk kan være å

true med å forlate barnet, ha en negativ holdning mot barnet og dets følelser og ideer. Det kan også være at den som begår emosjonelt misbruk forteller barnet hvordan det skal føle. Eksemplet på dette kan være kommentarer som: «Du føler det ikke sånn» etter at barnet nettopp har fortalt om sine følelser (Loring, 1997, s.6). Skjult emosjonelt misbruk kan være at den som begår emosjonelt misbruk snakker til barnet med en nedlatende og kommanderende tone som får barnet til å føle seg dum og lite verdt (Loring, 1997,s. 6).

2.3 Konsekvenser av å vokse opp med emosjonelt misbruk

Loring (1997) sier at offer for emosjonelt misbruk ofte ikke vet selv at det er utsatt for enten åpenlyst eller skjult misbruk. Dette gjør det enda vanskeligere for andre å oppdage. Offeret føler seg anklaget og angrepet uten å forstå hvorfor, og kan begynne å kopiere den nedverdiggende holdningen fra utøveren. Konsekvenser av dette kan være dårligere selvtillit, tristhet, og at offeret ikke lenger setter pris på og liker deler av seg selv like godt som før. Offeret sitt selv blir brutt ned og dette kan resultere i traumer og en følelse av håpløshet hos offeret. Håpløsheten kommer av at offeret ønsker aksept, kjærlighet og å bli godkjent av den som begår emosjonelt misbruk (Loring, 1997, s. 4).

Mange kvinner utsatt for emosjonelt misbruk lider av posttraumatisk stresslidelse (PTSD) (American Psychiatric Association, 1994, sitert i Loring, 1997, s. 4). PTSD kjennetegnes blant annet ved dårlig søvn, tilbakeblikk av tidligere hendelser, vonde tanker, depresjon og en følelse av håpløshet. For offeret utsatt for emosjonelt misbruk er det å miste selvtilliten, et resultat av blant annet følelsesmessige overgrep, roping, kritikk, negative holdninger og bagatellisering rundt barnets følelser og ideer (Loring, 1997, s.4).

Loring (1997) forteller om at ødeleggelse av selvet innebærer prosessen hun kaller «selvdød». For barn som blir fysisk misbrukt, kan det gå så langt at de fysisk dør. Når Loring (1997) snakker om emosjonelt misbruk, snakker hun om også om død, men på en annen måte. Her er det selvet som blir så brutt ned at det kan kalles selvdød. Offeret kan føle seg emosjonelt død og helt tom for følelser (Loring, 1997, s.4).

Offer for emosjonelt misbruk vil kunne føle på sjokk og sorg når prosessen pågår. Offeret kan få en følelse av at sitt eget selv går i oppløsning, der offeret ikke lenger vet hvem det er, ikke klarer å tenke klart eller ta avgjørelser. Når offeret kjenner på følelsen av å miste seg selv, fører det til et behov hos offeret der den kjemper for å få tilknytning og bekreftelse av den som begår emosjonelt misbruk. Det som kan skje, er at utøveren reagerer med enten skjult eller åpenlyst emosjonelt misbruk i offerets forsøk på å klamre seg til utøver. Konsekvenser av det

emosjonelle misbruket for offeret kan være panikk, ensomhet, tristhet og følelsen av å bli forlatt (Loring, 1997, s. 5).

2.4 Barnets utvikling og emosjonelt misbruk

Det Erikson er mest anerkjent for, er teoriene om de psykososiale faser i utviklingen, utvidelse av fasebegrepet og beskrivelsen av den livslange utviklingen hos mennesker (Erikson, 2000, s.13). Han er også kjent for å vektlegge betydningen av det sosiale og kulturelle miljøet for den individuelle utviklingen. I Eriksons psykososiale faser legges det vekt på barns utviklingsmessige konsentrasjon og opplevelser rundt ulike kroppssoner. Eriksons teori fokuserer også på det samspillet som utvikler seg mellom barnet og dets behov, og det nære sosiale miljøet som barnet er en del av. Teorien innebærer at barnets utvikling skjer gradvis i ulike tidsperioder som etterfølger hverandre i et slags fast mønster (Erikson 2000, s.13).

Ifølge Erikson (2000) er det åtte faser. Innenfor temaet emosjonelt misbruk er det ikke alle fasene som er relevant. Loring (1997) snakker om en prosess kalt selvdød, der selvet blir så brutt ned at barnet føler seg emosjonelt død og tom for følelser. På grunn av Loring (1997) sitt argument, regnes ikke fase 1 som veldig relevant, fordi selvet er ikke bygget enda i fase 1, men den nevnes for å vise til grunnlaget for barnets første utvikling. Ifølge Erikson (2000) bygges selvet i fase 2, 3, 4 og 5, og dermed blir disse fasene utgangspunktet for teorien. Eriksons fase 6, 7 og 8 handler om voksenlivet og anses dermed ikke som relevant for denne problemstillingen, som handler om å vokse opp med emosjonelt misbruk (Erikson, 2000, s.13).

Fase 1: Grunnleggende tillit eller mistillit (0-1,5 år)

Ifølge Erikson (2000) er det første sosiale samværsmønsteret vi lærer i livet, å få eller motta. Avgjørende for utviklingen er på hvilke måter barnet får og mottar noe, hva det tilbys og hva slags kvaliteter forholdet mellom barn og foreldre har. Disse forholdene vil føre til at barnet enten utvikler trygghet og tillit, eller mistillit til seg selv og foreldre. I fase 1 er barnet avhengig av trygg voksenkontakt og nærhet for å kunne utvikle interesse for verden. Erikson fremhever viktigheten av å lytte til og snakke til og med barnet. Dersom barnet ikke får dekket disse behovene, kan det ifølge Erikson (2000) bli passivt. Dette kan gi senere skader i utviklingen. Noe av det viktigste som skjer i fase 1, er at barnet får en følelse av å være nær og avhengig av andre mennesker, og at det begynner å dannes en oppfatning av hva barnet er verdt. Erikson mener at barnet først må få noe fra foreldre for å kunne klare å gi noe tilbake (Bunkholdt, 2000, s. 197).

Fase 2: Grunnleggende selvstendighet eller skam og tvil (1,5-3 år)

I fase 2 beskriver Erikson (2000) samspillet mellom barnet og miljø, og hvordan dette kan føre til selvstendighet eller skam og tvil. Barnets språk og trang til egenmarkering og å bestemme over seg selv utvikles i denne fasen (Erikson, 2000, s.14). Hukommelsen er også i utvikling, og barnet husker bedre enn før. Erikson legger vekt på viktigheten av foreldrenes grensesetting i denne fasen, og legger vekt på at foreldre må sette grenser for barna og hjelpe dem med å overtre de grenser som barnet klarer (Bunkholdt, 2000, s.199). Dette vil føre til en mestringsfølelse hos barnet. Er oppgavene derimot for enkle eller for vanskelig for barnets ferdigheter, vil det kunne føre til følelser som skam og mindreverd hos barnet (Bunkholdt, 2000, s.200).

Fase 3: Initiativ eller skyldfølelse (3-6 år)

I fase 3 har barnet tilegnet seg kunnskap og erfaringer som gjør at det nå er klar for å utforske verden. Barnet har utviklet seg kognitivt, følelsesmessig og fått større utholdenhet (Bunkholdt, 2000, s.202). Språket har i denne fasen utviklet seg med økt forståelse av innhold og begreper. Dette hjelper barnet til å forstå sammenhenger, fordi det nå bruker språk for å skaffe seg informasjon (Bunkholdt, 2000, s.202). Barnet vil stadig prøve seg på nye oppgaver og utforske verden på en annen måte enn i de tidligere fasene. Hvis oppgavene mestres og barnet får positiv respons fra miljøet rundt, kan dette føre til en følelse av initiativ og stolthet. Får barnet derimot negativ respons og oppgavene ikke mestres, kan dette føre til skyldfølelse (Bunkholdt, 2000, s. 203). Dette kan føre til at barnet blir tilbakeholdent i nye situasjoner og går glipp av sjansen å få prøvd seg i situasjoner som kunne ført til nye erfaringer, kunnskap og mestring (Bunkholdt, 2000, s.203). Videre skal barnet inn i nye læresituasjoner, og tilbaketrakkethet kan påvirke utviklingen på en negativ måte, og kan være uheldig på lang sikt (Bunkholdt, 2000, s.203).

Fase 4: Arbeidsevne eller mindreverdsfølelse (6-12 år)

I fase 4 har barnet utviklet språk og begrepsforståelse i større grad enn i de tidligere fasene. Dette er viktig når barnet nå skal tre inn i nye situasjoner som skolen og vennegjenger (Bunkholdt, 2000, s.204). I denne fasen er det viktig at miljøet legger til rette for at barnet får prøvd seg ut og utfordret seg selv i nye situasjoner. Innad i familien er det viktig med tilbakemelding, ros og anerkjennelse (Bunkholdt, 2000, s.204) Fravær av dette vil kunne føre til en mindreverdsfølelse hos barnet.

«Barn som tror de kan klare noe, som har rimelig positive forventninger til seg selv, lykkes ofte, og å lykkes øker den positive selvfølelsen» (Greenwald 1980, sitert i Bunkholdt, 2000, s.205). I følge Loring (1994) kjennetegnes emosjonelt misbruk ved å bryte ned selvet ved å angripe personlighet, kommunikasjonsstil, prestasjoner, verdier og drømmer (Loring, 1994,

sitert i Loring & Beaudoin, 2008, s. 4). Dersom et barn vokser opp med emosjonelt misbruk i denne fasen, kan selvet bli brutt ned slik at barnet ikke har troen på seg selv og sine ferdigheter. Barnet vil dermed kunne oppleve helt motsatt effekt av den positive selvfølelsen Greenwald (1980) fremhever.

Fase 5: Identitet eller rollekonflikt (ungdomstiden)

I fase 5 har barnet blitt ungdom, og i denne fasen begynner ungdommen å kjenne på følelsen av identitet. Identitet handler om den forestillingen en har om seg selv, hvem en er og hvem en ønsker å være (Bunkholdt, 2000, s.206). Reaksjoner fra miljøet er av stor betydning i denne fasen, både fra foreldre, familie generelt og venner (Bunkholdt, 2000, s.206). I ungdomstiden holder selvet på å bli bygd, og spesielt i denne fasen kan ungdom som er utsatt for emosjonelt misbruk få langvarige skader. Dermed anses denne fasen i utviklingen som svært relevant i forhold til temaet emosjonelt misbruk.

2.5 Sosial læring og økt sjans for å gjenta tidligere læring senere i livet

Utgangspunktet i sosiale læringsteorier, er at barn og miljø er i samspill med hverandre helt fra en blir født (Bunkholdt, 2000, s.218). Måten viktige mennesker reagerer på barnets handlinger, holdninger og utsagn er med på å lage en forståelse av sammenhengen mellom utspill og konsekvenser (Bunkholdt, 2000, s.218). Positiv respons øker sjansen for gjentakelse, mens negativ eller ingen respons reduserer sjansen for gjentakelse (Bunkholdt, 2000, s.218).

Albert Banduras sosiale læringsteori bygger på det generelle utgangspunktet i læringsteorier, men har også andre kjennetegn. Ifølge Bandura (1977) lærer barn gjennom en type læring kalt observasjons- og modellering. Barnet lærer atferd ved å se hvordan andre mennesker oppfører seg. Atferden blir ikke nødvendigvis tatt i bruk med en gang, men barnet kan ta det med seg videre i livet og bruke den der det anses som hensiktsmessig å bruke den, slik som modellen har gjort (Bunkholdt, 2000, s.221). Ifølge Bandura lærer ikke barnet atferd fra hvem som helst. Barnet lærer lettere av de personer som anses som nære og omsorgsfulle og som har kontroll eller makt (Bunkholdt, 2000, s.222). De lærer også lettere av personer som ligner dem selv, både fysisk og psykisk, dermed ofte foreldre. Når barnet blir eldre, kan også jevnaldrende fungere som modeller (Bunkholdt, 2000, s.222).

Ifølge Bandura er observasjons- og modellering en type læring som krever visse forutsetninger hos barnet. Barnet må forstå atferden modellen utøver og sammenheng mellom atferd og reaksjoner (Bunkholdt, 2000, s.221) Barnet må også ha såpass god hukommelse at atferden selv blir husket og situasjonene atferden blir brukt i. Situasjoner må vurderes slik at barnet vet i

hvilke situasjoner atferden skal brukes i (Bunkholdt, 2000, s.221). Disse forutsetningene for observasjons- og modellering krever visse ferdigheter på det kognitive planet. Denne måten å forklare utvikling gjennom læring, blir kalt kognitiv sosial læringsteori (Bandura 1980) (Bunkholdt, 2000, s.221)

Ifølge Bandura kan vi ut fra hans sosiale læringsteori forstå det slik at barndommen lager en slags bro til voksenlivet. Barn som har vokst opp med emosjonelt misbruk, kan ta med seg dette videre i livet fordi de har observert foreldre, og brukt dem som modeller. Banduras sosiale læringsteori hevder at det er økt sjanse for å gjenta tidligere læring senere i livet.

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap» (Villhem Aubert, 1985 s.196, sitert i Dalland, 2021 s. 53). Metoden er det vi bruker når vi ønsker å undersøke noe, og kan defineres som redskapet i en undersøkelse (Dalland, 2021, s. 56). Metoden hjelper oss til å samle data som er den informasjonen vi trenger til vår undersøkelse (Dalland, 2021, s. 54). Det finnes ulike typer metoder, og det trengs for å få frem ny kunnskap og sjekke i hvilken grad påstandene stemmer, er gyldige og holdbare. Valget av metode begrunnes ut ifra hvilken metode som passer best til å belyse spørsmålet eller problemstillingen du skal undersøke, på best mulig måte (Dalland, 2021, s.53).

Problemer og spørsmål kan besvares og undersøkes med ulike metoder. Det betyr at en må gjøre et valg angående hvilke metoder som passer best (Dalland, 2021, s.56). Faktorer som spiller inn for beslutning av metode kan være det man anser som den ideelle fremgangsmåten, og det som er gjennomførbart i praksis (Dalland, 2021, s.56). Andre faktorer kan være etiske vurderinger, hvilke metoder forskeren selv behersker, og det som er økonomisk og tidsmessig realistisk for gjennomførelsen av undersøkelsen (Dalland, 2021, s.56).

En annen måte å beskrive metode på, er det å følge en viss vei mot et mål. Som forsker utfordres man til å beskrive denne veien og gjøre rede for valg som er tatt underveis mot målet (Dalland, 2021, s.56). Det er ikke alltid at metoden fanger helt opp det vi ønsker å undersøke, eller at forskeren klarer å gjennomføre undersøkelsen slik som planlagt. Det skal gjøres rede for hvordan usikkerhet ved metoden eller gjennomføringen kan virke inn på resultatet av undersøkelsen (Dalland, 2021, s.56).

Det finnes ulike typer metoder å bruke til å gjennomføre undersøkelser. Vi skiller ofte mellom kvantitativ metode, kvalitativ metode og litteraturstudie. Kvantitative metoder gir data i form av målbare enheter. Kvalitative metoder har som utgangspunkt å fange opp meninger og opplevelser som ikke kan måles eller tallfestes (Dalland, 2021, s. 54). Litteraturstudie er den tredje metoden som kan brukes. Litteraturstudie kjennetegnes ved at man bruker fagkunnskap, forskning og teori som allerede er undersøkt og forsket på. Leting etter data vil påvirkes av det en er ute etter å undersøke og finne et svar på (Dalland, 2021, s. 199).

3.2 Litteraturstudie som metode

Litteraturstudie er metoden som er brukt i denne oppgaven. I en litteraturstudie studeres litteraturen som artikkelforfatterne har undersøkt og skrevet om (Støre, 2013, s.16). Poenget med litteraturstudie er ikke å få frem ny kunnskap, men undersøke den allerede eksisterende kunnskapen som er presentert i forskningsartiklene (Støren, 2013, s.16). Men ved å sammenligne kunnskap og resultater fra ulik forskning og artikler, kan nye erkjennelser komme frem (Støren, 2013, s.16). Litteraturstudien går ut på å systematisere kunnskap, altså å søke, samle, vurdere og sammenfatte kunnskapen funnet i forskningsartiklene som oppgaven bygger på (Støren, 2013, s.17).

Litteraturstudie ble valgt som metode ut ifra hva som passer best til problemstilling. I forkant ble det undersøkt på søketjenestene Oria og Google Scholar om det var mye forskning på dette feltet, og det viste det seg å være. Både kvalitativ og kvantitativ metode kunne fungert som metode på oppgaven, men det kunne ført til et annet resultat. Ved å bruke en kvalitativ metode, for eksempel intervju, hadde en fått et dypere innblikk i de utvalgte erfaringer, opplevelser og tanker. Dette kunne skapt et feil bilde, fordi kun et fåtall fikk mulighet til å svare. Alles opplevelser er unike og det er ikke sikkert deres opplevelser samsvarer med flertallet. Ved å bruke forskningsartikler, får jeg et mer helhetlig syn på problemstillingen, fordi forfatterne allerede har undersøkt en mye større gruppe mennesker tidligere, noen over lengre perioder, slik at man får de se sammenhenger og langsiktige konsekvensene. For å bruke intervju som metode, hadde jeg vært avhengig av å finne noen som har vært utsatt for både intim partnervold og emosjonelt misbruk for å undersøke sammenhengen. Temaene emosjonelt misbruk og intim partnervold er et sårt og personlig tema. Det kunne blitt en utfordring å finne mennesker som ville stille opp og dele noe så sårbart.

En kvantitativ metode kunne fungert for å belyse problemstillingen, ved å få frem statistikk. Valget falt på å bruke litteraturstudie som metode for å få et dypere innblikk i forskningsartiklene som allerede er utført på dette feltet, og jeg tror resultatene fra en litteraturstudie vil gi meg andre og mer konkrete svar enn en kvantitativ eller kvalitativ undersøkelse ville gitt.

3.3 Datainnsamling

Søket etter artikler ble gjennomført fra 1 februar 2022 til 15 mars 2022. Databasen som ble brukt er «Oria» og det ble søkt etter fagfelleverderte artikler på norsk og engelsk.

I starten av søkeprosessen ble både Oria og Google Scholar brukt som søketjenester for å tilegne meg nødvendig og grunnleggende informasjon om temaet emosjonelt misbruk. Først ble det søkt etter artikler på norsk, men etter noen søk viste det seg at det var mer hensiktsmessig å søke på engelsk, ettersom det var mange flere artikler å finne ved bruk av engelske søkeord. Til å begynne med ble søkeordene «emosjonelt misbruk barn», «emotional abuse childhood effects», «emotional abuse childhood romantic relationship» brukt. Etter en del søk ble det lettere å se hvilke ord som ga mest nøyaktig treff for å få frem de mest relevante artiklene. Etter å ha søkt en del på forholdet mellom emosjonelt misbruk i barndommen og emosjonelt misbruk i partnerskap, kom det frem et begrep som brukes om vold i partnerskap, IPV («intimate partner violence»). På norsk brukes begrepet intim partnervold. Dette gjorde at det ble lettere å bruke nøyaktige søkeord for å få frem artikler som er mest relevant for tema og problemstilling.

Utfordringer jeg møtte på når problemstillingen skulle besvares, var å finne artikler som hadde hovedfokus på emosjonelt misbruk. Mange av artiklene tok for seg fysisk og seksuelt misbruk fremfor emosjonelt misbruk, og i tre av artiklene er det flere typer misbruk som er inkludert i studiene. Det måtte derfor plukkes ut det i artiklene som var relevant for å besvare min problemstilling (som kun har fokus på emosjonelt misbruk fra barndom og intim partnervold). Etter å ha jobbet med artiklene, viste det seg at artikkel 2 av Herrenkohl & Jung (2016), ikke var så relevant som først antatt. Denne artikkelen tar utgangspunkt i flere temaer enn emosjonelt misbruk og har større fokus på disse. Dermed var det en utfordring å finne nok informasjon om emosjonelt misbruk og intim partnervold ut fra denne studien.

Inklusjons- og eksklusjonskriterier ble brukt for å begrense søket og få frem de artiklene som var mest relevant for denne oppgaven.

3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Inklusjons- og eksklusjonskriterier blir brukt for å avgrense søket for å få ikke få frem så mange artikler, og utelukke de som ikke er relevant (Støren, 2013, s.37). Inklusjonskriterier kan være språk, aldersgruppe, tidsrom eller publikasjonstype. Eksempel på eksklusjonskriterier kan være oversiktsartikler, fordi en litteraturstudie skal bestå av originalartikler (Støren, 2013, s.38).

For å finne frem til artiklene, ble det brukt inklusjons- og eksklusjonskriterier. Her ble tidsperioden avgrenset, slik at det kun kom frem artikler fra de siste fem årene. Andre begrensninger som ble gjort, var å krysse av på kun fagfelleverderte tidsskrift, og norsk og engelsk som språk. Først ble det brukt korte søkeord som «emotional abuse childhood effects». Dette førte til ekstremt mange treff, nærmere 55 000. Det viste seg å bli et altfor vidt søk. For

å begrense søket ble det prøvd ut en del andre søkeord og kombinasjoner. Til slutt ble søkeordene «emotional abuse childhood ipv romantic relationship adulthood cycle of violence» tatt i bruk. Dette førte til 125 treff. Deretter ble artiklene med mest relevant tittel plukket ut. Dette førte til åtte artikler der sammendrag og konklusjon ble lest gjennom. Til slutt ble disse tre artiklene ansett som mest relevant.

Artikkel 1: «Intimate partner violence and the overlap of perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual, and emotional abuse in childhood» (2017) av Tara N. Richards, Marie Skubak Tillyer, Emily M. Wright

Artikkel 2: «Effects of child abuse, adolescent violence, peer approval and proviolence attitudes on intimate partner violence in adulthood» (2016) av TODD I. HERRENKOHL AND HYUNZEE JUNG, University of Washington School of Social Work, USA

Artikkel 3: «IPV Characteristics, Childhood Violence, and Adversities as Risk Factors for Being Victimized in Multiple IPV Relationships» (2022) av Ørke, Elisabeth Christie ; Bjørkly, Stål ; Vatnar, Solveig Karin Bø

For å finne den siste artikkelen ble søkeordene «emotional abuse childhood ipv victimization» brukt. Dette førte til 1654 treff, men en av de første artiklene som da ble listet opp ble ansett som veldig relevant, og denne ble valgt som den siste forskningsartikkelen i oppgaven:

Artikkel 4: «Does childhood psychological abuse contribute to intimate partner violence victimization? An investigation using the childhood experience of care and abuse interview» (2021) av Maria LoCascio, Maria Rita Infurna, Cinzia Guarnaccia, Laura Mancuso, Antonia Bifulco and Francesca Giannone

3.4 Analyse

For å få en oversikt over de fire forskningsartiklene, lagde jeg oversiktstabell. Oversiktstabellen gir et innblikk i de ulike artiklene. Her får en informasjon om hva slags metode som er brukt, antall respondenter og alder på respondentene, formål med artiklene og sentrale tema. En slik tabell gjør det lettere å se forskjeller og likheter i artiklene som omhandler temaet emosjonelt misbruk (Aveyard, 2019, s. 88). Før jeg lagde oversiktstabellen, utførte jeg en tematisk analyse. En tematisk analyse blir brukt for å finne de sentrale temaene i artiklene. For å kunne lage den tematiske analysen, ble resultater og konklusjoner lest gjennom for å finne sentrale tema. (Aveyard, 2019, s. 91). Deretter ble oversiktstabellen lagd.

Tabell 1:

Navn og år	Formål	Metode	Respondenter	Alder	Sentrale tema
Richards et al., 2017	Sette fokus på emosjonelt misbruk i barndommen som risikofaktor for intim partnervold senere i livet	Kvantitativ metode: Longitudinell studie	15701	24-32 år. Fulgt i fem bølger fra 1994/95 fra 7-12 trinn	Emosjonelt misbruk, intim partnervold, offer vs utøver, voldssyklusen,
Herrenkohl et al., 2016	Utforske sammenhengen mellom emosjonelt misbruk som barn og intim partnervold	Kvantitativ metode: Longitudinell studie	457	Førskole barn på 1970-tallet. Kontaktet igjen som voksne	Emosjonelt misbruk, intim partnervold,
Ørke et al., 2022	Undersøke sammenhengen mellom emosjonelt misbruk og kvinner utsatt for intim partnervold og ikke	Kvantitativ metode: Intervju	154 kvinner	20-69 år	Emosjonelt misbruk, offer for intim partnervold, utsatthet i flere forhold
LoCascio et al., 2021	Undersøke sammenhengen mellom emosjonelt misbruk i barndom og å bli offer for intim partnervold senere i livet	Kvalitativ metode: Intervju	78 kvinner	18-55 år	Emosjonelt misbruk, offer for intim partnervold

3.5 Studiens troverdighet

I undersøkelser må det tas valg. Disse valgene kan være for eksempel tema, problemstilling, forskningsmetode og data som skal samles inn og analyseres og dette må vurderes og konkluderes. Det skal også gjøres valg knyttet til formidling av resultatene. Dette kan handle om hvor godt vi har besvart problemstillingen og om resultatet er gyldig eller holdbart. Dette avhenger av hvor godt vi gjør rede for valg tatt i løpet av prosessen, og hva de betyr for resultatet. Det er noen normer og idealer som vi bør følge, uansett hva slags metode en velger å bruke (Dalland, 2021, s.57).

Pålitelighet eller reliabilitet handler om kvalitet i forskning, og om en kan stole på det arbeidet en presenterer (Dalland, 2021, s.58). Validiteten handler om relevans og gyldighet, og det som måles i undersøkelsen må være gyldig og ha relevans for det en ønsker å undersøke (Dalland, 2021, s.43).

Kilder er alt som bidrar i skriftlige arbeid, og det stilles krav til hvordan man søker etter kilder, vurderer, gjøre rede for dem og bruker dem (Dalland, 2021, s.139). Dalland (2021) fremhever to sider ved kildekritikk. Det første kaller han kildesøking/litteratursøking, og det handler om å finne den litteraturen som belyser problemstillingen på best mulig måte. Den andre handler om å gjøre rede for litteraturen som en har anvendt i oppgaven. At kildegrunnlaget er godt beskrevet og begrunnet, gjør at oppgaven blir troverdig og faglig (Dalland, 2021, s.143).

I denne oppgaven er det blitt gjort begrensninger som gjør at jeg har funnet frem til forskningsartikler som gjør at problemstillingen besvares på best mulig måte. I valget av de fire fagfelleverderte artiklene, har kildekritikk blitt brukt til å plukke ut de artiklene som er mest relevant for å drøfte, og for å belyse problemstilling og tema. To av artiklene har utført longitudinelle studier som følger de samme utvalgte menneskene over en lengre periode. Dette kan være med på å gjøre resultatet av forskningen troverdig.

4.0 Funn fra forskningsartiklene

4.1 Presentasjon av funn

Først ønsker jeg å kort gjengi funnene fra hver artikkel.

Artikkel 1: «Intimate partner violence and the overlap of perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual, and emotional abuse in childhood» av Richards T.N, Tillyer M.S & Wright E.M (2017).

Sammendrag: Denne forskningsartikkelen har brukt en longitudinell metode. Dette er en forskningsmetode som følger de samme individ over en lengre periode (SNL, 2019). Artikkelen tar utgangspunkt i data fra bølge fire av «National Longitudinal Study of Adolescent to Adult Health». Bølge fire ble designet for å undersøke helse og utvikling til deltakerne av studien i voksen alder (Richards et al., 2017, s.242). Forskning som er basert på voldssyklusen har ofte ekskludert emosjonelt misbruk som en del av mishandling av barn, og denne type misbruk får mindre oppmerksomhet i forskningen. Denne studiens formål er å fremheve emosjonelt misbruk i barndommen som minst like viktig som andre typer misbruk. Hensikten med studien var å fremme kunnskapen om emosjonelt misbruk i voldssyklusen, og å vurdere sammenhengen mellom å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndom og intim partnervold i voksen alder (Richards et al., 2017, s.242).

Hovedfunnene i forskningen er at emosjonelt misbruk er en viktig utløsningsfaktor for å bli utsatt for og å begå intim partnervold. Resultater viser at både fysisk, seksuell og emosjonelt misbruk var alle signifikant i forhold til å oppleve intim partnervold både som offer og utøver (Richards et al., 2017, s.245). Resultatet i denne studien viser ikke store forskjeller for menn og kvinner når det gjelder emosjonelt misbruk i barndom og IPV utsatthet og utøvelse. Emosjonelt misbruk økte risikoen for intim partnervold utsatthet med hhv. 9% og 10% for menn og kvinner (Richards et al., 2017, s.246). Økningen var hhv. 20% og 17% for å begå intim partnervold. Artikkelen konkluderer derfor med at emosjonelt misbruk, en type misbruk som ofte blir oversett, kan spille en viktig rolle i voldssyklusen (Richards et al., 2017, s.246).

Denne artikkelen er relevant for problemstillingen og tar utgangspunkt i både de som er utsatt for og begår intim partnervold. Studiens troverdighet styrkes ved bruk av den longitudinelle metoden som følger samme personene over lang tid.

Artikkel 2: «Effects of child abuse, adolescent violence, peer approval and proviolence attitudes on intimate partner violence in adulthood» av Herrenkohl T.I & Jung A.H (2016)

Sammendrag: Denne artikkelen har som formål å undersøke blant annet sammenhengen mellom emosjonelt misbruk fra barndommen og intim partnervold i voksen alder. Data er hentet fra en longitudinell studie som startet på 1970-tallet med et utvalg av 457 barn i førskolealder (Herrenkohl & Jung 2016, s.304). Disse ble kontaktet igjen som voksne. Studien tar utgangspunkt i begrepet voldssyklusen. Artikkelen fokuserer på flere tema enn bare emosjonelt misbruk og intim partnervold, blant annet voldsutøvelse mot jevnaldrende og ungdomsvold (Herrenkohl & Jung, 2016, s. 305). Dette er ikke relevant for min problemstilling, så disse resultatene vil ikke bli vurdert her.

Rapporter er innhentet er både fra foreldre og barnevernsjournaler (Herrenkohl & Jung, 2016, s. 309). Foreldrerapporterte tilfeller viste ingen sammenheng mellom emosjonelt misbruk i barndom og intim partnervold utsatthet, som offer og utøver. Men tilfeller fra offisielle barnevernsrapporter angående mishandling av barn viser sammenheng med intim partnervold (Herrenkohl & Jung, 2016, s.309).

Troverdigheten av studien styrkes ved bruk av longitudinell metode. Allikevel mener jeg troverdigheten svekkes der det er foreldre selv som har rapportert, og deretter har barna blitt kontaktet igjen som voksne. Offisielle barnevernsrapporter viste en sammenheng mellom mishandling av barn og intim partnervold. Emosjonelt misbruk er inkludert i mishandling av barn, men det er ikke kun emosjonelt misbruk som blir vurdert her. Dette kan også være med på å svekke hypotesen om at emosjonelt misbruk i barndom øker sjansen for å senere bli utsatt for eller begå intim partnervold.

Artikkel 3: «IPV Characteristics, childhood violence and adversities as risk factors for being victimized in multiple IPV relationships» av Ørke E.K. , Bjørkly S. & Vatnar S.K (2021)

Sammendrag: Denne artikkelen fokuserer kun på å være utsatt for intim partnervold. Målet for denne studien var å sammenligne kvinner som ikke har vært utsatt for intim partnervold, de som har vært utsatt for intim partnervold med en partner og flere partnere (Ørke et al., 2022, s. NP1988.) Antall kvinner totalt er 154. 48 kvinner har ikke vært innblandet i intim partnervold, 55 kvinner har vært innblandet i ett tilfelle av intim partnervold og 51 kvinner har vært innblandet i to eller flere tilfeller (Ørke et al., 2022, s.NP1988). Det ble foretatt strukturert intervju av kvinnene som varte i ca. to timer. Studien ser på sammenhenger mellom intim partnervold og ulike typer familievold og andre vanskeligheter i barndommen. De rapporterte risikofaktorene i barndommen for å bli et offer for intim partnervold er blant annet emosjonelt misbruk fra barndommen (Cascio et al., 2020, sitert i Ørke et al., 2022, s.NP1990). Det har blitt

forsket lite på sammenhengen mellom intim partnervold i ingen, ett partnerskap eller flere partnerskap.

Funn fra denne forskningen viser at kvinner utsatt for intim partnervold sammenlignet med kvinner som ikke har vært utsatt for intim partnervold, hadde noen forskjeller i familievold fra barndommen, inkludert emosjonelt misbruk. Hos kvinner utsatt for intim partnervold av flere partnere, viste forskningen at de hadde større sannsynlighet for å ha opplevd emosjonelt misbruk i barndommen enn de som har vært utsatt for intim partnervold hos en partner eller ingen (Ørke et al., 2022, s. NP2001).

Denne studien er relevant for problemstilling, og har fokus på å være offer for intim partnervold. Studiens troverdighet styrkes ved utvalget av kvinner, der de har sammenlignet utsatte og ikke-utsatte kvinner.

Artikkel 4: «Does childhood psychological abuse contribute to intimate partner violence victimization? An investigation using the childhood experience of care and abuse interview» av LoCascio M., Infuna M.R., Guarnaccia C., Mancuso L., Bifulco A. & Giannone F. (2022)

Sammendrag: Artikkelen tar utgangspunkt i sammenhengen mellom emosjonelt misbruk i barndommen og intim partnervold i voksen alder. Poenget med studien var å sette fokus på emosjonelt misbruk som et alvorlig og utbredt problem. Studien inkluderer totalt 78 kvinner, 38 kvinner som har vært utsatt for intim partnervold og 40 kvinner som ikke har det (LoCascio et al., 2021, s.NP4626). Kvinnene ble undersøkt ved hjelp av «Childhood experience of care and abuse interview,» også kalt CECA- metoden (LoCascio et al., 2021, s. NP4626). Dette er en retrospektiv intervju metode som bruker en etterforskningsbasert tilnærming i stedet for å basere seg på offerets følelser og vurdering av alvorlighetsgrad (LoCascio et al., 2021, s. NP4633).

Resultatene av studien viser at emosjonelt misbruk fra barndom er en større risikofaktor for intim partnervold enn andre typer misbruk, noe som stemte overens med hypotesen til forskerne. Emosjonelt misbruk blir ansett som den mest destruktive typen misbruk med langsiktig effekter. Resultater fra studien viser at dette stemmer (LoCascio et al., 2021, s.NP4641). LoCascio et al., (2021) mener at denne typen misbruk bør settes mer i søkelyset og få mer fokus ut ifra de langsiktige konsekvensene.

Artikkelen legger vekt på vanskeligheten av å undersøke emosjonelt misbruk. Dette blir begrunnet med at det ofte kommer sammen med andre type misbruk, og er generelt lite

etterforsket. LoCascio et al., (2021) fremhever emosjonelt misbruk som vanskelig å definere, og dermed vanskelig å vite om en har blitt utsatt for det. De som ser tilbake på barndommen, ser ofte ikke nyansene, kun misbruk eller ikke misbruk.

Denne studien anses som relevant for å besvare problemstilling. Artikkelen fokuserer kun på emosjonelt misbruk i barndommen sammenlignet med de andre, som har flere typer misbruk inkludert.

5.0 Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven skal problemstillingen «Å vokse opp med emosjonelt misbruk: Øker det sjansen for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere i livet?» drøftes opp mot faglig kunnskap, teori, resultater fra forskningsartiklene og egne synspunkter. Drøftingen tar utgangspunkt i Loring, Erikson og Banduras teori.

5.1 Å vokse opp med emosjonelt misbruk

5.1.1 Normalisering av emosjonelt misbruk

Her skal det drøftes om å vokse opp med emosjonelt misbruk kan føre til normalisering av misbruket.

Isdal definerer normalisering som å oppleve eller gjøre et fenomen normalt og vanlig, og dermed er det ingen grunn til å problematisere eller forklare det (Isdal, 2018, s.220). Barnet som blir utsatt for det, kan ofte selv normalisere misbruket, og dermed ikke få muligheten til å forstå og reagere på det. Familien som barnet vokser opp med, blir utgangspunktet for hva som anses som normalt (Isdal, 2018, s.221). Barnet har ikke noe å sammenligne med, og dette fører til at det barnet lever i, blir forstått som normalt (Isdal, 2018, s.221). Å normalisere misbruk er med på å gjøre at barnet ikke får reaksjoner og handlinger som kunne ført til endring. De som utsetter barnet for emosjonelt misbruk kan isolere barnet fra omverden, og dette gjør at barnet ikke får sammenlignet seg selv og sine oppvekstforhold med andre (Isdal, 2018, s.221).

Normaliseringen av misbruk gjør at en viktig oppgave for hjelpeapparater blir å hjelpe dem som er utsatt for det, til å innse hva de er utsatt for (Isdal, 2018, s. 221). Normalisering gjør det vanskelig å arbeide med personer som begår misbruk, fordi de anser deres handlinger som vanlig og akseptabel (Isdal, 2018, s. 222). Å bli utsatt for emosjonelt misbruk over tid kan være med på å skape en økt toleranse for å begå det selv. Over tid vil dette oppleves som så normalt at den forskyver egne grenser for reaksjoner, og en kan lettere reagere med å begå misbruk selv (Isdal, 2018, s.223).

I forhold, der en part begår intim partnervold, vil den tidlige volden ofte være et resultat av anger og forsøk på å gjenopprette feil som har blitt gjort (Isdal, 2018, s.223). Ved gjentatte ganger vil angeren bli borte, og den som begår intim partnervold vil ikke lenger bli berørt av det (Isdal, 2018, s.223).

LoCascio et al., (2021) sier i sin artikkel at tidligere erfaringer med emosjonelt misbruk kan være med på å øke toleransen for intim partnervold og øke sannsynligheten for at det anses som

normalt. Richards et al., (2017) fremhever også at de som har vokst opp under emosjonelt misbruk har større sannsynlighet for å akseptere intim partnervold, fordi det anses som normalt etter å ha vokst opp med det.

Å vokse opp med emosjonelt misbruk kan føre til en normalisering av misbruket. Barnet tar utgangspunkt i sin egen familie for å danne en oppfattelse av hva som er normalt. Frem til noen andre forteller barnet at det ikke er normalt, vil barnet leve i tro om at det er slik alle andre også har det. For barnet kan emosjonelt misbruk anses som en del av familiedynamikken og atmosfæren. Dette kan være med på å gjøre at emosjonelt misbruk går over lang tid før det blir oppdaget, og øke sannsynligheten for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere.

5.1.2 Resiliens og emosjonelt misbruk

For barn som vokser opp under emosjonelt misbruk, finnes det faktorer som kan være med på å begrense de langsiktige skadene. Resiliens handler om motstandsdyktighet og at barnet klarer seg bra til tross for erfaringer og opplevelser med stor risiko for å ikke klare seg bra (Bekkehus, 2012, s.1). Det ville vært naivt å tro at barn som vokser opp med emosjonelt misbruk ikke får noen konsekvenser og skader av det, men det finnes noen beskyttelsesfaktorer som kan være med på å gjøre at noen barn klarer seg bedre enn andre til tross for dårlig utgangspunkt. Personer med motstandsdyktighet klarer å anvende ressursene rundt seg. Disse ressursene finnes blant annet i det sosiale, familien, og hjelpeapparater (Balci, 2015, s.1) Venner, familie og jevnaldrende kan være faktorer som er med på å utvikle resiliens, til tross for å vokse opp med emosjonelt misbruk. I Eriksons fase 4 og 5 går barnet på skolen, og dette er en arena der det tilbringes mye tid. Skolen vil fungere som en forebyggende arena. Lærere, skolepsykologer og andre medarbeidere på skolen vil være sentrale personer for å oppdage problemer og fungere som en støtte for barnet (Balci, 2015, s.1).

På en annen side kan resiliens være med på å skape et feil bilde av det å klare seg bra til tross for dårlig utgangspunkt. Barnet som har vært utsatt for emosjonelt misbruk, kan klare seg bra senere i livet ved å være ute i jobb og ha et sted å bo, men fortsatt slite personlig som konsekvens av å ha vokst opp med dette misbruket. Når barnet blir eldre, er det ikke sikkert det er under hjelp og støtte fra hjelpeapparater. I hvertfall ikke barnevernet, der tiltakene i loven gjelder for barn under 18 år, og dersom barnet samtykker, kan det være under hjelp og tiltak fra barnevernet inntil barnet har fylt 25 år (Barnevernloven, 1992, §1-3). Dermed blir ikke nødvendigvis disse problemene like lett oppdaget. Derfor kan resiliens skape en feil tolkning av det å klare seg bra etter å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndommen.

5.1.3 Barnets alder og emosjonelt misbruk

Her skal det drøftes om barnets alder når det blir utsatt for emosjonelt misbruk, har en betydning for senere konsekvenser. I forskningsartiklene blir ikke barnets alder og dens betydning særlig fremhevet. Dermed er jeg hindret i å støtte meg på forskningsartiklene. Spørsmålet anses likevel som relevant for tema, og problemstilling og argumentene støttes opp mot teori fra Loring, Erikson og Bandura.

Loring (1997) hevder at barn utsatt for emosjonelt misbruk går gjennom en prosess hun kaller selvdød. Ut fra Lornings argumenter er det sentralt at barnets selv må være i ferd med å bygges før det kan brytes ned. Eriksons (2000) utviklingsteori viser at selvet bygges i fase 2, 3, 4 og 5. Dermed anses ikke fase en som relevant for temaet emosjonelt misbruk. I denne fasen har barnet verken utviklet selvet, språk, språkforståelse eller kognitive ferdigheter. Dette gjør at barnet ikke kan forstå at det er utsatt for emosjonelt misbruk i fase 1, på grunn av manglende ferdigheter (Bunkholdt 2000, s.197).

Særlig i fase 4 og 5 hevder Erikson at barnet skal innta nye roller i nye miljø, blant annet i skolesammenheng og vennegjenger med jevnaldrende. Tilbakemelding, ros og anerkjennelse er av større betydning enn i de tidligere fasene ifølge Erikson. Barnet skal bygge sin egen identitet og bli mer selvstendig (Bunkholdt, 2000, s.206). Særlig i fase 4 og 5 kan barnet trenge å få støtte fra nære og viktige personer. Dersom barnet er utsatt for emosjonelt misbruk i disse fasene, vil det kunne føre til usikkerhet, dårlig selvtillit og tilbaketrukkethet. Dette kan få konsekvenser for barnets utvikling og det sosiale liv.

Barnets alder blir ikke lagt stor vekt på i artiklene, men i forskningen til Richards et al., (2017) gikk barna fra 7-12 klasse når første del av forskningen startet. I forskningen til Herrenkohl & Jung (2016), var barna i førskolealder, og de ble revurdert som voksne. I Richards et al., (2017) sin forskning fikk barna selv muligheten til å svare, men i Herrenkohl & Jung (2016) sin forskning er rapporter innhentet fra foreldre og barnevernet. Dette kan ha sammenheng med barnets alder på daværende tidspunkt. Artiklene nevner barndom i det andre, tredje og fjerde stadiet til Erikson, og disse er ifølge han, sentrale i forhold til bygging av selvet.

Banduras sosiale læringsteori inneholder en type læring kalt observasjons- og modellering. En forutsetning for at barnet skal klare å lære av andre, er at det må være i stand til å forstå modellens handlinger og reaksjoner, og i hvilke sammenhenger de blir brukt (Bunkholdt, 2000, s. 212). Dermed må barnet være så gammelt at språk og kognitive ferdigheter har

begynt å utvikle seg, slik at de klarer å bruke modellen som utgangspunkt for senere handlinger. Dette skjer ifølge Erikson (2000) i fase to, tre, fire og fem i barnets utvikling.

Ut ifra teori er det sentralt at selvet må bygges før det kan brytes ned. Å bli utsatt for emosjonelt misbruk krever en forståelse for språk, handlinger, reaksjoner og tilbakemeldinger. Dette utvikles når barnet blir eldre, samtidig som tilbakemeldinger og anerkjennelse fra nære personer og miljøet rundt er av større betydning (Bunkholdt, 2000, s.202). Det kan dermed konkluderes med at barnets alder når det blir utsatt for emosjonelt misbruk har betydning, og Eriksons fase 2, 3, 4 og 5 er faser der barnet kan få langvarige skader av å vokse opp med emosjonelt misbruk. Hvis barnet vokser opp med emosjonelt misbruk i fase to og tre vil dette kunne føre til en normalisering av misbruket fordi barnet har ikke opplevd noe annet enn dette. Dersom barnet vokser opp med emosjonelt misbruk i fase 4 og 5 vil dette kunne få konsekvenser for videre utvikling av identitet, selvbylde, og det sosiale livet kan bli preget negativt.

5.1.4 Hvorfor finnes det lite forskning på sammenhengen mellom å vokse opp med emosjonelt misbruk og intim partnervold?

I to av artiklene fremheves det at emosjonelt misbruk er lite fokusert på i forskning sammenlignet med fysisk og seksuelt misbruk. Richards et al., (2017) forklarer at en type misbruk som har fått mindre, nærmest ingen oppmerksomhet i forskningen av intim partnervold, er emosjonelt misbruk fra barndommen. Emosjonelt misbruk er ofte utelatt fra vitenskapelige undersøkelser, men har vist seg å være både utbredt og skadelig i fremtiden (Richards et al., 2017, s.241). I artikkelen til LoCascio et al., (2021) blir det også lagt vekt på at emosjonelt misbruk er ansett som en grusom form for barnemisbruk, men sammenhengen mellom dette og intim partnervold er lite forsket på (LoCascio et al., 2021, s.1) Herrenkohl & Jung (2016) starter sin artikkel med å si at innflytelsen barnemisbruk har på senere intim partnervold, ikke er godt definert i dagens forskning (Herrenkohl & Jung., 2016, s.1).

En mulig forklaring på hvorfor emosjonelt misbruk får lite oppmerksomhet i forskningen, kan være at det finnes mange mørketall. Det er generelt vanskeligere å oppdage enn andre typer misbruk, ettersom det ifølge Loring (1997) kan foregå både åpenlyst og skjult. Isdal (2018) hevder at det også er en fare for at emosjonelt misbruk blir mer normalisert og ansett som en del av atmosfæren i familien, ettersom det ikke etterlater synlige arr. Det kan også komme i tillegg til andre typer misbruk. I hjem der det foregår fysisk misbruk, er offeret ofte også utsatt

for emosjonelt misbruk. På grunn av det fysiske misbrukets synlige arr, kan det emosjonelle misbruket ofte bli bagatellisert, fordi de fysiske skadene anses som verre.

5.2 Å vokse opp med emosjonelt misbruk – øker det sjansen for å bli utsatt for intim partnervold senere i livet?

I denne delen av oppgaven skal det drøftes om å vokse opp med emosjonelt misbruk øker sjansen for å bli utsatt for intim partnervold senere i livet.

Alle fire forskningsartiklene konkluderer med at det har en sammenheng mellom å vokse opp med emosjonelt misbruk og senere være involvert i intim partnervold. I artikkel 1 til Richards et al., (2017), får vi et klart svar på om det å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndom øker sjansen for å bli utsatt for intim partnervold senere. Emosjonelt misbruk fra barndom har en høyere risiko for intim partnervold utsatthet for både menn og kvinner. Dette viser at emosjonelt misbruk kan være en viktig risikofaktor for intim partnervold i fremtiden. Ifølge Richards et al., (2017) kan emosjonelt misbruk, en type misbruk som ofte blir oversett, kan være med på å spille en stor rolle i spredningen av vold gjennom hele livet.

I artikkel 3 til Ørke et al., (2022) kommer det frem at blant de rapporterte barnerisikofaktorene for å bli utsatt for intim partnervold, finnes emosjonelt misbruk (Cascio et al., 2020, sitert i Ørke et.al., 2022). Kvinner utsatt for intim partnervold fra flere partnere hadde en økt sannsynlighet til å rapportere emosjonelt misbruk fra barndommen, sammenlignet med kvinner som ikke har vært utsatt for intim partnervold eller som har vært utsatt for det fra bare en partner. Artikkel fire av LoCascio et al., (2021), har kun fokus på ofrene for intim partnervold. Resultater fra studien viser at å vokse opp med emosjonelt misbruk var en større risikofaktor for å bli utsatt for intim partnervold enn andre typer barnemisbruk blant de utvalgte kvinnene i undersøkelsen.

Banduras sosiale læringsteori støtter resultatene, som viser at å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk som barn, øker sjansen for å bli utsatt for intim partnervold. Bandura hevder at barn og miljø er i samspill med hverandre helt fra en blir født. Nære personers handlinger og holdninger er med på å skape en forståelse og toleranse for fremtidige lignende handlinger. Dette kan være med på å øke toleransen for lignende oppførsel i fremtiden utøvd av en partner.

Konklusjonen til alle fire forskningsartiklene, er at det har en sammenheng å vokse opp med emosjonelt misbruk og bli offer for intim partnervold senere i livet. En forklaring på dette kan være at emosjonelt misbruk oppleves som normalt. Hvis det for eksempel har vært en del av livet helt siden barndommen, vil dette virke som normalt i familien (Råkil, 2018). De som vokst

opp med emosjonelt misbruk, kan ha større sannsynlighet for å akseptere misbruk fra partner fordi de er vant med det fra oppveksten (Holt, Buckley & Whelan, 2008, sitert i Richards et al., 2017). LoCascio et al., (2021) sier i sin artikkel at tidligere erfaringer med emosjonelt misbruk kan være med på å skape en toleranse for intim partnervold, og øke sannsynligheten for å anse det som normalt (LoCascio et al., (2021). For voksne som har opplevd emosjonelt misbruk tidligere, kan det forbindes med trygghet og kjærlighet fordi det er slik foreldre har vist dette. Barn utsatt for emosjonelt misbruk er ikke mindre knyttet til foreldrene enn barn som ikke er utsatt for det. Dermed vil foreldres handlinger anses som deres måte å vise kjærlighet og trygghet på.

5.3 Å vokse opp med emosjonelt misbruk – øker det sjansen for å begå intim partnervold senere i livet?

I dette avsnittet skal det drøftes om å vokse opp med emosjonelt misbruk øker sjansen for å begå intim partnervold senere i livet. I motsetning til tidligere avsnitt, der alle fire artiklene tok utgangspunkt i å være utsatt for intim partnervold, er det kun Richards et al., (2017) og Herrenkohl & Jung (2016) som tar utgangspunkt i dem som begår emosjonelt misbruk. Dermed blir disse to artiklene, teori og egne synspunkter utgangspunktet for denne delen av drøftingen.

Den andre sentrale delen av problemstillingen er å undersøke om å vokse opp med emosjonelt misbruk øker sjansen for å begå intim partnervold senere i livet. Ifølge voldssyklusen vil det å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndom, være en risikofaktor for å begå intim partnervold senere i livet. Flere studier har undersøkt sammenhengen mellom tidligere utsatthet og senere utøvelse via generasjonsoverføring, også kalt voldssyklusen. Ifølge teori om voldssyklusen vil de barna som har vært utsatt for emosjonelt misbruk i barndom lære av disse erfaringene og ha større sjanse for å begå det selv i sine relasjoner (Windom, 1989, sitert i Richards et al., 2017).

Richards et al., (2017) konkluderer med at emosjonelle overgrep fra barndom hadde sammenheng med å selv begå intim partnervold det siste året. Resultater viser at emosjonelt misbruk økte sjansen hhv 20% for menn og 17% for kvinner (Richards et al., 2017, s. 246). Resultater og tidligere forskning antydte at å vokse opp med emosjonelt misbruk kan være med på å forutse senere intim partnervold.

Herrenkohl & Jung (2016) fremhever voldssyklusen i sin artikkel og kobler det opp mot sosial læring. Foreldrerapporterte tiltak for emosjonelt misbruk var ikke relatert til intim partnervold. Offisiell mishandling av barn derimot, som er rapportert fra barnevernet, hadde en sammenheng

med intim partnervold utøvelse. I de foreldrerapporterte tilfellene er det hovedsakelig mødre som har meldt inn krenkende disiplineringspraksis ut ifra spørsmål. En mulig forklaring på at foreldrerapporterte tilfeller av emosjonelt misbruk og intim partnervold ikke hadde en sammenheng, kan være at foreldrene ikke har meldt inn korrekt disiplineringspraksis. Ifølge Loring (1997) er emosjonelt misbruk vanskelig å oppdage. De som begår emosjonelt misbruk er ofte ikke klar over det selv, og dermed kan det være vanskeligere å innse at det er det en utsetter andre for. Dette kan skyldes voldssyklusen. Foreldrene som utsetter barnet sitt for emosjonelt misbruk, kan ha en økt sannsynlighet for å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk fra sine foreldre. Hvis en har vokst opp med det, kan det anses som normalt, fordi det er slik de har opplevd sin oppvekst.

Resultatene fra denne studien til Herrenkohl & Jung (2016), er med på å svekke teorien om at å vokse opp under emosjonelt misbruk har en sammenheng med intim partnervold. Men at foreldre selv har rapportert inn tilfeller, og at barnemishandling mer generelt blir undersøkt, er med på å gjøre resultatene av studien mindre troverdig. Hadde forskningen tatt utgangspunkt i kun emosjonelt misbruk og ikke barnemishandling generelt, kunne det ha styrket hypotesen om at det finnes en sammenheng mellom emosjonelt misbruk og intim partnervold.

Å ha blitt utsatt for noe i barndommen som en tar med seg til fremtidige partnerskap, kan kobles til Banduras sosiale læringsteori. Banduras observasjons- og modellering støtter resultatene som viser at tidligere læring gjentas senere i livet. Voksne som har vært utsatt for emosjonelt misbruk kan være i fare for å begå intim partnervold, fordi de har sett det modellert i familien (Holt, Buckley & Whelan, 2008, sitert i Richards et al. 2017 s.241). Flere andre studier har funnet bevis på at misbruk i familien og intim partnervold har en klar sammenheng (Richards et al, 2017 s.241).

Forskningen til Richards et al., (2017) viser at å ha vært utsatt for emosjonelt misbruk som barn øker sjansen for å begå intim partnervold senere i livet. Herrenkohl & Jung (2016) sin forskning viser en viss sammenheng til tross for ulike rapporterte tilfeller. Det betyr ikke at alle som har vært utsatt for emosjonelt misbruk som barn, kommer til å begå intim partnervold, men det legges vekt på at det er økt sannsynlighet sammenlignet med barn som ikke har vært utsatt for emosjonelt misbruk.

5.4 Barnevernet og emosjonelt misbruk i familier

Ifølge barnevernloven §1-1, skal barnevernet sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid (Barnevernloven,

1992, §1-1). Barnevernloven skal bidra til at barn og unge blir møtt med trygghet, kjærighet og forståelse og vokser opp under gode og trygge vilkår. Barnevernloven bygger på noen grunnleggende prinsipper. Disse er det biologiske prinsipp, mildeste inngreps prinsipp og hensynet til barnets beste. Det biologiske prinsipp går ut på at barn hovedsakelig skal vokse opp hos foreldrene sine, og hvis dette ikke er mulig, skal barnet kunne ha kontakt med dem (NOU 2012:5, s.41). Ifølge det biologiske prinsipp skal tiltak og hjelp fra barnevernet utføres i hjemmet så langt det er mulig. Det stilles strenge krav til å flytte et barn ut fra hjemmet, og tilbakeføring skal skje når foreldrene kan gi forsvarlig omsorg til barnet (NOU 2012:5 s.41).

Ifølge det biologiske prinsipp i barnevernloven er det sentralt at barn skal tilbakeføres, så langt det lar seg gjøre, til foreldre etter å ha vært flyttet ut fra hjemmet. Temaet emosjonelt misbruk er dermed relevant for fremtidig arbeid som barnevernspedagog i situasjoner der en jobber med familier som en helhet. Forskning viser at emosjonelt misbruk ofte går igjen i generasjoner, og å være utsatt for det som barn øker sjansen for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere i livet. Ofte vil barnevernet være innblandet i familier der barnet er utsatt for det. Her er det ikke kun barnet som det skal jobbes med og fokuseres på, men familien som en helhet. For at barnet skal kunne tilbakeføres, trenger foreldrene også hjelp. De voksne må slutte med emosjonelt misbruk mot både barna og mot hverandre for at denne dynamikken skal kunne oppløses, og for at hjemmet skal være en trygg base for barnet å komme tilbake til etter å eventuelt ha vært flyttet bort fra hjemmet.

5.4.1 Hva må en være observant på i fremtidig arbeid som barnevernspedagog?

I fremtidig arbeid som barnevernspedagog er det viktig å være observant på kjennetegn som kan kobles til emosjonelt misbruk. Ifølge Loring (1997) kan emosjonelt misbruk foregå enten åpenlyst eller skjult. Richards et al., (2017) og LoCascio et al., (2021) fremhever i sine artikler emosjonelt misbruk som lite forsket på sammenlignet med andre typer misbruk. Dette kan skyldes at emosjonelt misbruk kan være vanskeligere å oppdage enn for eksempel fysisk og seksuelt misbruk der arrene på kroppen ofte er synlige. Både de som begår emosjonelt misbruk og de som er utsatt for det, vet ofte ikke selv at det dette som foregår. I yrket som barnevernspedagog vil det være sentralt å se etter kjennetegn på barn utsatt for emosjonelt misbruk, og å jobbe forebyggende for å begrense sjansen for senere negative konsekvenser.

Jeg har lært mye om både temaet emosjonelt misbruk og intim partnervold av denne oppgaven. Resultater fra forskning viser at det har en sammenheng å ha vært utsatt for det i barndommen og senere bli offer for eller begå intim partnervold. Disse resultatene viser hvor viktig det er å

jobbe forebyggende med barna utsatt for emosjonelt misbruk for å begrense sannsynligheten for at tidligere erfaringer blir tatt med til senere partnerskap. Dette kan gjøres ved at barnevernet involveres og hjelper til rett tid. Jeg har lært at emosjonelt misbruk er et komplekst og utbredt problem som er nødvendig å sette mer i søkelyset i dagens forskning. I mange tilfeller kommer emosjonelt misbruk i tillegg til andre typer misbruk, og dette kan være med på å bagatellisere de langsiktige effektene av emosjonelt misbruk. I fremtidig arbeid som barnevernspedagog vil jeg være opptatt av å jobbe forebyggende med familier og barn utsatt for emosjonelt misbruk, og sørge for at emosjonelt misbruk blir fremhevet som like viktig som andre typer misbruk.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt og funnet et svar på problemstillingen «Å vokse opp med emosjonelt misbruk: Øker det sjansen for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere i livet?» Formålet med oppgaven var å få økt kunnskap om temaet emosjonelt misbruk, og sammenhengen mellom å vokse opp med det og senere involvering i intim partnervold.

Emosjonelt misbruk blir regnet som en av de verste formene for barnemisbruk på grunn av konsekvensene for offeret. Loring beskriver emosjonelt misbruk som noe som angriper offerets personlighet, presentasjoner, verdier og drømmer. Hun bruker ordet selvdød for å forklare hvordan barnets selv blir brutt ned som følge av å vokse opp med emosjonelt misbruk. Emosjonelt misbruk kan foregå både skjult og åpenlyst og kan ofte være vanskelig å oppdage. Det etterlates ingen fysiske arr, i motsetning til fysisk og seksuelt misbruk som ofte får mer oppmerksomhet i dagens forskning. Intim partnervold er et globalt og utbredt problem i dagens samfunn. Poenget med oppgaven var å sjekke om hypotesen som går ut på at erfaringer med emosjonelt misbruk fra barndommen har sammenheng med intim partnervold, stemmer.

Loring, Erikson og Bandura viser til teori som kan være med på å bygge en forståelse av temaet emosjonelt misbruk, barnets utvikling og sosial læring. Eriksons utviklingsteori og Loring støtter at barnets alder når det blir utsatt for emosjonelt misbruk, har en betydning. Barnet må være språklig og kognitivt utviklet og selvet må være i ferd med å bygges. Ifølge Bandura kan vi koble emosjonelt misbruk og å senere være utsatt for eller begå intim partnervold til sosial læring. Han viser til observasjons- og modellering der barnet bruker modeller som utgangspunkt for senere handlinger og holdninger. Modellene er også med på å øke toleransen for lignende atferd i fremtiden.

Flere av artiklene som var relevant for problemstilling var eldre enn fem år og dette gjorde at de måtte utelukkes, i henhold til retningslinjene, selv om de kunne ha svart på problemstillingen. Det er gjort lite ny forskning på temaet i forhold til hvor utbredt problemet er. Det trengs mer ny forskning på området for å få et enda bedre innblikk i konsekvenser og sammenhengen mellom å være utsatt for emosjonelt misbruk i barndom og intim partnervold senere i livet. Emosjonelt misbruk kommer ofte sammen med andre typer misbruk, og dette kan være med på å gjøre at konsekvenser av emosjonelt misbruk blir bagatellisert. Emosjonelt misbruk blir ansett som vanskelig å oppdage, og dette kan være en forklaring på hvorfor dette får lite oppmerksomhet sammenlignet med andre typer misbruk.

Resultater fra alle fire forskningsartiklene viser at det har en sammenheng å være utsatt for emosjonelt misbruk som barn og senere være utsatt for eller begå intim partnervold. Alle fire artiklene tok utgangspunkt i å bli offer for intim partnervold, men kun artikkel 1 til Richards et al., (2017) og artikkel 2 til Herrenkohl & Jung (2016) tok utgangspunkt i de som begår intim partnervold. Ut ifra tabeller, resultater og konklusjoner kan det dermed konkluderes med at svaret på problemstillingen «Å vokse opp med emosjonelt misbruk: Øker det sjansen for å bli utsatt for eller begå intim partnervold senere i livet?» er **ja**. Det betyr derimot ikke at alle som blir utsatt for det i barndommen, kommer til å bli utsatt for eller begå intim partnervold. Det er ikke alle som blir påvirket på samme måte, men forskning og teori viser at det er en økt sannsynlighet for dette.

Yrket som barnevernspedagog handler om å jobbe med barn som er i utsatte situasjoner og trenger hjelp og støtte fra instanser. Kunnskap om emosjonelt misbruk er nødvendig for å kunne utføre best mulig hjelp, jobbe forebyggende og begrense negative konsekvenser, både når barnet er utsatt for det og i fremtiden. Barnevernloven bygger på det biologiske prinsipp, som går ut på at barn som oftest har best av å vokse opp med sine biologiske foreldre. Når barnet flyttes ut fra hjemmet, er det ikke kun barnet som trenger hjelp, men også foreldrene som har utsatt barnet for emosjonelt misbruk. Dette for at hjemmet skal være en trygg arena å komme tilbake til ved eventuell tilbakeføring. Denne oppgaven kan dermed være relevant for barnevernspedagoger eller miljøarbeidere som jobber med familier som en helhet. Den kan også være nyttig for andre sosialstudenter som ønsker en bredere forståelse for temaet.

Arbeidet med denne oppgaven har vært aktuelt og spennende. Jeg har fått økt kunnskap om temaene emosjonelt misbruk og intim partnervold. Jeg har også fått innblikk i sammenhengen mellom erfaringer fra barndom og konsekvenser dette kan føre til senere i livet, med hovedfokus på sammenhengen mellom emosjonelt misbruk og intim partnervold. Jeg har fått en forståelse for begrepet voldssyklusen, som hevder at barn utsatt for misbruk i barndom har større sjanse for å ta det med seg til fremtidige relasjoner. Resultater og konklusjoner tatt ut fra studiene, som viser tydelige sammenhenger mellom erfaringer fra barndom og økt sjanse for gjentakelse i voksen alder, gjør at jeg ser viktigheten av å jobbe forebyggende som barnevernspedagog, for å begrense negative utfall i fremtiden.

Jeg vil henvise til eksemplet som startet hele oppgaven. Den 36 år gamle kvinnen fortalte om sine erfaringer ved å være utsatt for emosjonelt misbruk som barn. Ut ifra min forståelse av forskning og ny kunnskap, vil denne kvinnen ha økt sjanse for å enten bli utsatt for, eller begå intim partnervold. Dette argumentet støttes av tidligere forskning, Loring, Eriksons

utviklingsteori, voldssyklusen og Banduras sosiale læringsteori som hevder at å være utsatt for emosjonelt misbruk i barndom vil kunne føre til økt sjanse for å bli involvert i intim partnervold senere.

Emosjonelt misbruk, som blir ansett som svært nedbrytende for offeret, blir ofte oversett og lite vektlagt i dagens forskning. Emosjonelt misbruk blir omtalt som vanskelig å oppdage, og dermed kan det foregå over lengre tid. Det en ikke ser, kan ofte være mer skadelig på lengre sikt. Konklusjonen i denne oppgaven, tatt ut fra tidligere forskning, teori og egne synspunkter, viser viktigheten av å fremheve emosjonelt misbruk, og hvor viktig det er å ta emosjonelt misbruk på alvor, ut ifra de langsiktige konsekvensene dette kan ha for barnet, og også for eventuelle fremtidige partnere.

7.0 Litteraturliste

Aveyard, H. (2019) *Doing a Literature Review in Health and Social Care*. SD Books *9 sider

Balci, S. (2015) *Noen klarer seg bedre etter vold og overgrep enn andre*
<https://forskning.no/barn-og-ungdom-oslomet-partner/noen-klarere-seg-bedre-etter-vold-og-overgrep-enn-andre/466382>

Barnevernloven (1992) Lov om barnevernstjenester (barnevernloven) LOV-1992-07-17-100. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=bvl>

Bekkhus, M. (2012) *Resiliens – hvorfor klarer noen barn seg på tross av risiko?*
https://www.nubu.no/getfile.php/136262-1338299701/Filer/nubu.no/Internett/Aktuelt/120529_Resiliens.pdf *7 sider

Buudir (2018, 27 april) *Seksuelle overgrep*. Buudir.
https://www.buudir.no/vold/TryggEst/Overgrep/Seksuelle_overgrep/

Buudir (2020, 9 november) *Om partnervold*. Buudir
https://buudir.no/vold/Vold_og_overgrep_mot_voksne/Partnervold/

Buudir. (2020, 5 november). *Psykisk vold*. Buudir.
https://buudir.no/vold/TryggEst/Overgrep/Psykisk_vold/

Bunkholdt, V. (2000). *Utviklingspsykologi (2utg)*. Universitetsforlaget *325 sider

Dalland, O. (2021) *Metode og oppgaveskriving (7 utg)* Gyldendal akademisk *272 sider

Erikson, E.H. oversatt av Krogh K.V (2000) *Barndommen og samfunnet (2 utg)*. Gyldendal akademisk *17 sider

Herrenkohl, T.I. & Jung H. (2016) Effects of child abuse, adolescent violence, peer approval and proviolence attitudes on intimate partner violence in adulthood. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 26(4), 304–314.
<https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1002/cbm.2014>

Isdal, P. (2018) *Meningen med volden*. Kommuneforlaget AS *51 sider

LoCascio, M., Infurna, M.R., Guarnaccia C., Mancuso, L., Bifulco, A., & Giannone, F. (2021) Does Childhood Psychological Abuse Contribute to Intimate Partner Violence

Victimization? An Investigation Using the Childhood Experience of Care and Abuse Interview. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(9-10), NP4626–4652

<https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1177/0886260518794512>

Loring, M.T. & Beaudoin, P. (2001) *Battered Women as Coerced Victim-Perpetrators*. S.3-14. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J135v02n01_02 *13 sider

Loring, M.T. (1997) *STORIES FROM THE HEART: Case Studies of Emotional Abuse*. Harwood Academic Publishers *20 sider

NOU 2012: 5. *Bedre beskyttelse av barns utvikling – Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-5/id671400/?ch=5> *16 sider

Richards, T.N., Tillyer, M.S. & Wright, E.M. (2017) Intimate partner violence and the overlap of the perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual and emotional abuse in childhood. *Child Abuse & Neglect*, 67, 240–248.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.037>

Råkil, M. (2018, 16 april) *Å være utøver av vold i nære relasjoner*. Psykologforeningen.

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/aa-vaere-utoever-av-vold-i-naere-relasjoner> *4 sider

Støren, I. (2013). *Bare søk!* (2 utg) Cappelen Damm akademisk *78 sider

Svartdal F. (2019, 16 des) *Longitudinell metode*. Store norske leksikon.

https://snl.no/longitudinell_metode

Tracy, N., (2021, 30 desember). *Physically Abused? Where to Get Help for Physical Abuse*.

Healthyplace. <https://www.healthyplace.com/abuse/adult-physical-abuse/what-is-physical-abuse>

Van Ness, R. (2020, 9 april) *What my emotionally abusive childhood taught me about parenting*.

Upworthy.com <https://www.upworthy.com/what-my-emotionally-abusive-mother-taught-me-about-parenting>

Ørke, E.C., Bjørkly, S. & Vatnar S.K.B. (2022) IPV Characteristics, Childhood Violence, and Adversities as Risk Factors for Being Victimized in Multiple IPV Relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(3-4), NP1988–NP2011.

<https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1177%2F0886260520933037>

Selvvalgt pensum: 812 sider